

Fylkesmannen i Vest-Agder

Utdannings- og barnevernsavdelingen

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte
av opplæringen

Felles nasjonalt tilsyn 2015

Flekkefjord kommune – Flekkefjord ungdomsskole

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Flekkefjord kommune – Flekkefjord ungdomsskole	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	5
3.1 Rettslige krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	7
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	7
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	8
4.1 Rettslige krav	8
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	9
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	9
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	10
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	11
5.1 Rettslige krav	11
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	12
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	12
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	12
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	12
6.1 Rettslige krav	12
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	13
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	13
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	13
7. Frist for retting av lovbrudd	13
8. Kommunens frist til å rette	14
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget.....	15

Sammendrag

- Tema og formål

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med Flekkefjord kommune som del av felles nasjonalt tilsyn 2014 – 2017.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (som denne rapporten omhandler), forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering.

Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å bidra til at elever får et godt utbytte av opplæringen. For å sikre at dette gjelder for alle elever, er elever med behov for særskilt tilrettelegging gitt egne rettigheter i opplæringsloven.

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at

- elevene får kjennskap til og opplæring i de målene som gjelder for opplæringen
- elevene får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- elevenes utbytte av opplæringen blir vurdert kontinuerlig
- elevene blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbyttet av opplæringen ikke er tilfredsstillende

- Gjennomføring

Tilsynet er gjennomført ved en gjennomgang av skolens egenvurdering av de spørsmål som inngår i temaet for tilsynet, vedlagt underbyggende dokumentasjon og intervjuer.

- Avdekkede lovbrudd

Flekkefjord ungdomsskole har ikke tilstrekkelig sikret

- at IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06

- Status på rapporten og veien videre

Det ble avholdt sluttmøte 26.08.15 hvor Fylkesmannen gjennomgikk punktene i den foreløpige rapporten og begrunnet konklusjonene.

Kommunen/skolen kommenterte rapporten og la fram ny dokumentasjon i oversendelse av 25.09.15.

Denne tilsynsrapporten vil gi skolen en frist til å rette opp forholdene slik at det varslede pålegget ikke lenger vil være aktuelt.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 20.03.15 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen ved Flekkefjord ungdomsskole i Flekkefjord kommune.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (som denne rapporten omhandler), forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er **19.januar 2016**. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Vest-Agder vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Flekkefjord kommune – Flekkefjord ungdomsskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

---

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/Tilsyn/Tilsyn/Rettleiingsmaterieill-for-felles-nasjonalt-tilsyn-2014-2017/>

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Flekkefjord kommune ble åpnet gjennom brev 20.03.15. Kommunen ble pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Gjennomføring av stedlig tilsyn fant sted 05.05.15

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

Flekkefjord kommune har gitt tilsvar på foreløpig rapport i oversendelse av 25.09.15. I tilbakemeldingen viser kommunen til at Fylkesmannen ved en feil hadde sendt skolens egenrevisninger i RefLex tilbake til skolen og dermed gjort dokumentasjonen utilgjengelig for Fylkesmannen. Siden lærerne fortsatt hadde sommerferie da den foreløpige rapporten ble utarbeidet, ble det derfor ikke konkludert på enkelte av punktene i den foreløpige tilsynsrapporten, og skolen ble bedt om å dokumentere i ettertid at punktene var oppfylt. Fylkesmannen beklaget hendelsen i sluttmøtet.

Skolen påpeker i sitt tilsvar at Fylkesmannen burde ha utsatt tilbakemeldingen siden dokumentgrunnlaget ikke var fullstendig. Fylkesmannen tar dette til etterretning.

Kommunen har sendt inn ny dokumentasjon i etterkant av foreløpig tilsynsrapport.

Ny dokumentasjon er vurdert ved utarbeiding av denne rapporten.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring, hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen, hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, og hva som er grunnlaget for denne vurderingen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer en prestasjon. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Kravet til at dette skal være kjent, innebærer noe mer enn at informasjonen er tilgjengelig for elevene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. Opplæringsloven § 5-5 hjemler at en elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal da fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). I slike tilfeller må skolen sikre at elevens opplæring dekker de individuelle målene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/kommunen gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en implementert rutine som sikrer at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en skriftlig fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentet dokumentasjon, skolens egenvurderinger, intervjuer med lærere og skoleledelse og samtaler med foresatte og elever.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Rektor avsetter tid til lokal planlegging og planarbeid med utgangspunkt i kompetansemålene for trinnet, og viser til skolens semesterplan med temaoversikt. Arbeid med kompetansemålene inngår i følge rektor i skolens arbeid med vurdering for læring (VFL) som del av ungdomsskolesatsingen. Det er vedlagt rutinebeskrivelse for skolens arbeid med læreplaner og kompetansemål som skal sikre at det er kompetansemålene i Læreplan for Kunnskapsløftet (LK06) som skal styre skolens opplæring.

Det framgår frist for ferdigstilling av års/halvårsplaner i kommunens rutineverktøy 1310.

Læreplanens kompetansemål framgår i eksempler på årsplaner i norsk og matematikk for skoleåret 2015-16. Det framgår ikke direkte av årsplanene eller oversiktene hvordan kompetansemålene er nedbrutt til konkrete læringsmål, men henviser til læreverk og temaområder.

I norsk er årsplanene komplett med en oversikt der læreplanmålene er fordelt på de ulike trinnene, mens det i matematikkplanen er uthevet hvilke kompetansemål som kommer til på de følgende års-trinnene.

Eksempler på ukeplaner viser konkrete læringsmål.

I skolens virksomhetsplan er satsingen Vurdering for læring (VFL) et satsingsområde. Her framgår det også at det skal være et fokus på tydelige målformuleringer som skal kommuniseres til elevene gjennom blant annet års- og ukeplaner.

Det framgår av rutinebeskrivelse for arbeid med læreplaner og kompetansemål hvordan skolen skal arbeide med å ivareta elevens rett til å kjenne målene for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen og hva som er grunnlaget for vurderingen etter prinsippene fra VFL.

Rutinebeskrivelse for skolens arbeid med individuelle opplæringsplaner (IOP) viser at det skal utarbeides egne mål ved avvik fra den ordinære læreplanen og at IOP skal samordnes med planen for den ordinære opplæringen.

Eksempler på IOP for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning inneholder angivelse av tidsintervall i form av skoleår.

Etter at tilsynet påpekte tilfeller av manglende samsvar mellom enkeltvedtak og IOP i den foreløpige rapporten, har skolen utarbeidet nytt eksempel på IOP og enkeltvedtak i sak om spesialundervisning.

Det går fram av enkeltvedtaket at eleven skal følge trinnets kompetansemål i matematikk. Det er likevel satt opp konkrete individuelle mål i IOP. Det blir derfor etter tilsynets vurdering uklart hvilke mål eleven skal vurderes etter.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Flekkefjord ungdomsskole har ikke tilstrekkelig sikret at innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettleiding til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2.

Undervisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Undervisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av undervisvurderingen.

Skolen må ha implementert rutine som sikrer at det i halvårsvurderingen gis informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av undervisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen og gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Det er ikke satt krav til hvilken form vurderingen skal ha. Vurderingen kan derfor både være skriftlig og muntlig. Fra og med 8. årstrinn og i videregående opplæring skal elevene få vurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet.

Fra 8. årstrinn og i videregående skole skal elevene i tillegg ha halvårsvurdering med karakter midt i opplæringsperioden, og på slutten av året dersom faget ikke blir avsluttet.

Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for at halvårsvurderinger gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

Skolen må ha implementert rutine som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentet dokumentasjon, skolens egenvurderinger, intervjuer med lærere og skoleledelse og samtaler med foresatte og elever samt elevsvar fra spørreskjema til elever.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

I den nylig utarbeidede rutinebeskrivelsen for *arbeid med læreplaner og kompetansemål på FUS* går det fram at læreren skal gjøre elevene kjent med kompetansemålene og veilede elevene i hvordan de kan nå målene.

Eksempler på ukeplaner viser læringsmål og skolen anvender vurderingsskjema fra læreverkene.

I ukeplan 2014/2015 klasse 9 B uke 45 framkommer formuleringer som kan gi forståelsen av at innsats blir vurdert i karaktergrunnlaget. Fylkesmannen gjør i den forbindelse oppmerksom på at det er kompetansen i henhold til kompetansemålene som skal danne grunnlaget for vurderingen og at innsats kun kan legges til grunn i faget kroppsøving.

I følge skolen blir elevene veiledet kontinuerlig i den daglige undervisningen, blant annet gjennom målene på ukeplanen og i forbindelse med prøver.

IOP blir sendt hjem for å sikre at foreldre og elever er informert om målene for spesialundervisningen.

Eksempel på vurderingskriterieark viser oversikt over kompetansemål og hvordan måloppnåelse skal vurderes, men er i følge intervjuene ikke alltid styrende for vurderingen eller brukes rutinemessig i alle fag og at fokuset som oftest er rettet mot de daglige arbeidsmålene.

Intervjusvarene og deler av dokumentasjonsgrunnlaget kan også tyde på at det ikke alltid er tilstrekkelig kommunisert til elevene hvordan læringsmålene skal danne grunnlag for måloppnåelse i henhold til kompetansemålene i læreplanen.

Tilbakemeldinger fra elevene tyder på at flesteparten opplever at målene blir presentert og forklart og at de får vite hva læreren legger vekt på i vurderingen, selv om noen også viser usikkerhet eller svarer benektende. Slik spørreskjema for elevene er utformet har det imidlertid vist seg vanskelig å avgjøre om det er kompetansemålene i Kunnskapsløftet eller de daglige arbeidsmålene som har vært utgangspunktet.

Elevene er samtidig delt i hvordan de opplever å få tilbakemelding på hva de mestrer og hva de skal gjøre for å bli bedre i faget. Flere av elevene opplever i følge svarene i spørreskjema ikke å få slike tilbakemeldinger. Tilsynet anbefaler derfor skolen å bli enda tydeligere i sin kommunikasjon til elevene.

I følge skolens egenvurdering blir elevene involvert i vurderingen av læringsarbeidet på ulike måter, blant annet gjennom bruk av læringsvenn, samtaler med eleven om egen presentasjon, egenvurderingsskjemaer og egenvurdering på vurderingsark til større prøver og ulike former for egenvurdering i forbindelse med presentasjoner etc..

Skolen viser til at halvårsvurderinger blir gitt som karakter, men at det i forbindelse med halvårsvurderingen gjennomføres samtale der eleven får begrunnelse for karakteren og veiledning i hvordan de må arbeide videre i faget.

Vedlagt mal for årsrapport inneholder opplysninger om vurdering av oppnådde mål for elever med spesialundervisning.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannen anbefaler skolen å bli tydeligere i sin kommunikasjon med elevene for at de skal forstå at mål og vurderingskriterier henger sammen med kompetansemålene i læreplanverket LK06.

Vi anbefaler også skolen å bli tydeligere i sin kommunikasjon til elevene på hva de mestrer og hva de skal gjøre for å bli bedre i faget.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha implementert rutine som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en innarbeidet og skriftlig fremgangsmåte for å vurdere systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha implementert rutine som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være skriftliggjort og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere og melde behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentet dokumentasjon, skolens egenervurderinger, intervjuer med lærere og skoleledelse og samtaler med foresatte og elever.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Det går fram av *Rutine vedrørende vurdering av tilfredsstillende utbytte og melding om behov for spesialundervisning* at det skal gjennomføres kartlegging med kartleggingsverktøyet *Kartleggeren* for alle elever på 8. trinn i fagene matematikk, engelsk og norsk. Læringsutbytte, lærings situasjon og resultat skal vurderes og det skal settes i gang tiltak innenfor ordinær opplæring som skal evalueres med tanke på arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsutbytte.

Rektor peker på at alle klassene har tolærersystem for å sikre god tilpasset opplæring og lærerne viser til at det gjennom kontinuerlige målprøver i fagene er mulig å fange opp elever som sakter akterut.

Det følger av rutinebeskrivelsen at lærer skal melde fra til rektor dersom det er mistanke om at elever ikke får tilfredsstillende utbytte og kan ha behov for spesialundervisning. Rektor viser også til at han jevnlig deltar på spesialpedagogisk team og er med i arbeidsprosessen der det blir vurdert om den aktuelle eleven vil kunne ha behov for spesialundervisning.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Flekkefjord ungdomsskole har rutiner for underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha implementert rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må implementert rutine sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Kommunen har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskerferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en innarbeidet og skriftlig fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentet dokumentasjon, skolens egenvurderinger, intervjuer med lærere og skoleledelse og samtaler med foresatte og elever.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolens elever blir rutinemessig testet i norsk via Kartleggeren på 8. trinn. På 9.trinn vurderes etter-test med Karleggeren. I tillegg benyttes UDIRs kartleggingsmaterieell for språklige minoriteter. Det blir også gjennomført små tester/prøver underveis i opplæringen.

Rektor viser til nylig gjennomført tilsyn med opplæringsloven § 2-8 *Særskild språkopplæring for elever frå språklege minoritetar*. Her fikk skolen pålegg om å kartlegge elevens språkferdigheter før enkeltvedtak fattes og at vurderingen av elevens behov også skulle omfatte morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring,

Etter tilsynet utarbeidet kommunen retningslinjer for særskilt språkopplæring i kommunen. Her følger det at skolen skal kartlegge elevenes norskferdigheter før det fattes enkeltvedtak om særskilt norskopplæring, og at kartlegging av norskferdigheter skal gjennomføres kontinuerlig og minimum to ganger i året. Det framgår av retningslinjene at det *«må foretas vurdering av den enkelte elevs behov for særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.* Det er vedlagt mal for enkeltvedtak om særskilt språkopplæring som også omfatter vurdering av behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Skolen kartlegger rutinemessig elevenes ferdigheter i norsk.

Det framgår av eksempel på enkeltvedtak om særskilt språkopplæring at behovet for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring er vurdert.

Avsluttende kommentar til funnene i tilsynet

Fylkesmannen har notert seg at skolen har et pågående arbeid med temaene i dette tilsynet og at planer og rutiner er kjent i personalet, men ikke er fullstendig implementert på tilsynstidspunktet. Det vil derfor være aktuelt å gjennomføre et oppfølgingstilsyn på et senere tidspunkt for å sikre at rutiner og planer er implementert og i bruk.

7. Frist for retting av lovbrudd

Fylkesmannen har i kapittel 3 konstatert lovbrudd. I denne rapporten gis Flekkefjord kommune frist til å rette lovbrudd, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er **19.januar 2016**. Kommunen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at det ulovlige forholdet er rettet og en redegjørelse for hvordan lovbruddet er rettet.

Dersom lovbrudd ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag

1. Flekkefjord kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Flekkefjord ungdomsskole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Flekkefjord kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06

8. Kommunens frist til å rette

Som nevnt i kapittel 7 ovenfor er kommunen gitt frist for å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er **19.januar 2016**.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- **Egenvurdering gjennomført i RefLex med vedlegg**
- **Eksempler på saker om spesialundervisning, sakkyndige vurderinger, enkeltvedtak og IOP**
- **Elevsvar fra spørreskjema til elever**

Vedlegg til kontrollspørsmål 1

- Årsplan matematikk 9 trinn 2014-15
- Norskplan 9 trinn
- Virksomhetsplan FUS oppdatert 2015-2016
- Vurderingskriterier musikk etter 10.klasse
- Semesterplan oversikt tema 2014-15
- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS
- Semesterplan
- Semesterplan oversikt tema 2014-15
- Musikk semesterplan samarbeidstid for personale

Vedlegg til kontrollspørsmål 2

- Semesterplan oversikt tema 2014-15
- Virksomhetsplan FUS oppdatert 2015-2016
- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS
- Sosialpedagogisk plan
- Ukeplan 10
- Ukeplan 11
- Norskplan 9 trinn
- forslag til årsplan
- Eksempel ukeplan
- Vurderingskriterier musikk etter 10 klasse

Vedlegg til kontrollspørsmål 3

- Semesterplan oversikt tema 2014-15
- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS
- Eksempel på tilbakemelding på elevoppgave
- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS

Vedlegg til kontrollspørsmål 4

- Rutiner IOP FUS
- Eksempel på tilbakemelding på elevoppgave
- Rutiner IOP FUS

Vedlegg til kontrollspørsmål 5

- Innsendte eksempler på saker om spesialundervisning

Vedlegg til kontrollspørsmål 6

- Rutinebeskrivelse IOP
- Eksempel på tilbakemelding på elevoppgave

Vedlegg til kontrollspørsmål 7

- Arbeid med læreplaner og kompetansemål
- Ukeplan 10
- Eksempel ukeplan
- Vurderingskriterier musikk etter 10 klasse

Vedlegg til kontrollspørsmål 8

- Vurderingsskjema, fagartikkel
- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS
- Vurderingskriterier muntlig framføring
- Virksomhetsplan FUS oppdatert 2015-2016
- Ukeplan 11
- Vurderingskriterier debattartikkel og artikkel
- Vurderingskriterier musikk etter 10. klasse

Vedlegg til kontrollspørsmål 9

- Sosialpedagogisk plan og skjema elevsamtaler
- Eks. på vurderinger i musikk vår 2015
- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS
- Vurderingsskjema, fortelling
- Vurderingskriterier musikk etter 10.klasse

Vedlegg til kontrollspørsmål 10

- Vurderingskriterier muntlig framføring
- Eksempel på egenvurdering
- Vurderingsark, egne og andres muntlige presentasjoner
- Sosialpedagogisk plan og skjema elevsamtaler
- Virksomhetsplan FUS oppdatert 2015-2016

Vedlegg til kontrollspørsmål 11

- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS
- Sosialpedagogisk plan
- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS
- Eks. på vurderinger i musikk vår 2015

Vedlegg til kontrollspørsmål 12

- Mal årsrapport IOP

Vedlegg til kontrollspørsmål 13

- Arbeid med læreplaner og kompetansemål FUS
- Sosialpedagogisk plan og skjema elevsamtaler

Vedlegg til kontrollspørsmål 14

- Rutiner spesialundervisning FUS
- Sosialpedagogisk plan
- Tolæresystem
- Integreere spesialelever – dele klassen og lage kurs

Vedlegg til kontrollspørsmål 15

- Vedlegg 15 – Rutiner spesialundervisning FUS

Vedlegg til kontrollspørsmål 16

- Rutiner og kartlegging særskilt norsk FUS

Dokumentasjon mottatt i forbindelse med skolens tilsvar på foreløpig rapport

- Oversikt over kompetansemål fordelt på trinn
- Årsplan for norsk for 8. trinn 2015/2016
- Årsplan i norsk 2015/2016 9. trinn
- Læreplan i norsk – formål med faget og oversikt over kompetansemål –utskrift fra udir.no
- Årsplan i norsk 2015/2016 10. trinn
- Årsplan, kompetansemål og elevvurdering/utviklingsmelding i matematikk for 8.-10- trinn
- Mal for årsplan i matematikk, 8. trinn
- Mal for årsplan i matematikk, 10. trinn
- Rutine vedrørende arbeid med læreplaner og kompetansemål på FUS
- Rutine vedrørende vurdering av tilfredsstillende utbytte og melding om behov for spesialundervisning
- Rutiner vedrørende individuell opplæringsplan/IOP og årsrapport
- Eksempel på enkeltvedtak om særskilt språkopplæring skoleåret 2015/2016
- Eksempel på enkeltvedtak om spesialundervisning skoleåret 2015/2016
- Eksempel på individuell opplæringsplan – IOP
- Oversikt over Gjøremaal fra Flekkefjord kommune, 2015-2016
- Referat fra møte onsdag 02.09.15 – møte satt av til jobbing med lokale læreplaner
- Referat fra møte onsdag 09.09.15

Det ble gjennomført stedlig tilsyn 05.05.15.

Det ble avholdt intervjuer med:

- Per Stordrange, lærer i norsk
- Jannicke Kaurin Nilsen, lærer i norsk
- Kirsti Rom, lærer i norsk (vikar)
- Bernt Kristian Laundal, lærer i norsk og musikk
- Lillian Eigeland Nilsen, lærer i matematikk
- Petter Aamodt, lærer i matematikk
- Marit Førland, lærer i matematikk
- Eva Pallenschat, lærer i matematikk
- Birger Vegge, spespedleder
- Terje Lauvdal rektor og vikar i musikk

Fra Fylkesmannen møtte:

Aase Kiledal, Tor Øyvind Endresen, Kristin Robstad og Elisabeth Attramadal (sistnevnte ledet tilsynet).